

Franz Liszt: Apres une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata - formalna analiza

Fumić, Timon

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:596877>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-08**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

V. ODSJEK

TIMON FUMIĆ

Franz Liszt:

Après une lecture du Dante: Fantasia quasi

Sonata – formalna analiza

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

V. ODSJEK

Franz Liszt:

Après une lecture du Dante: Fantasia quasi

Sonata – formalna analiza

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. Danijel Legin

Student: Timon Fumić

Ak. god. 2022/2023.

ZAGREB, 2023.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

doc. Danijel Legin

Potpis

U Zagrebu, 2023.

Diplomski rad obranjen _____

POVJERENSTVO:

1. _____
2. _____
3. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE AKADEMIJE

SAŽETAK

Tema ovog diplomskog rada je formalna analiza *Après une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata* koje je vrlo značajno djelo Franza Liszta. Skladba se nalazi u drugom svesku ciklusa *Godine hodočašća*.

U prvom poglavlju bit će prikazan skladatelj Franz Liszt, njegov zanimljiv i buran život kao i njegova putovanja, koncerti i skladanje. Spomenut će se njegova poznanstva s drugim poznatim ličnostima. Također, bitna stavka koja je prikazana u prvom poglavlju jest i njegov bogati skladateljski opus. Na kraju prvog poglavlja predstaviti će se činjenice o samome djelu. Bit će objašnjeno koji je književni predložak Liszt koristio kao inspiraciju za skladanje te samo značenje djela.

U drugom poglavlju bit će detaljno analizirano glazbeno djelo. Jasno će se prikazati i objasniti oblik skladbe sa svim formalnim iznimkama s obzirom na klasični sonatni oblik. Prikazat će se i objasniti suprotnosti kontrastirajućih tema i tematskih materijala, te motivi koji su prisutni kroz cijelu skladbu. Između ostalog, bit će objašnjen karakter i emocije pojedinih glazbenih situacija. Nakon detaljne tekstualne analize djela, prilaže se i tablična. U tabličnoj analizi jasno će se vidjeti svaki odjeljak, tema, motiv, rečenica i svaki detalj u taktu.

ABSTRACT

The topic of this thesis is a formal analysis of *Après une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata*, which is a very significant work by Franz Liszt. The composition is in the second volume of the *Years of Pilgrimage* cycle.

In the first chapter, the composer himself, Franz Liszt, will be presented, his interesting and turbulent life as well as his travels, concerts and composing. His acquaintances with other famous personalities will be mentioned. Also, an important item presented in the first chapter is his rich compositional work. The end of the first chapter will present the facts about the work itself. It will be explained which literary template Liszt used, according to which the composition was created and the very meaning of the piece.

In the second chapter, the formal analysis of the work will be dealt with in detail. The form of the composition will be clearly presented and explained with all formal exceptions about the classical sonata form. Contrasts of contrasting themes, thematic materials, and motifs present throughout the composition will be presented and explained. Among other things, the character and emotions of certain situations will be explained. After a detailed analysis of the work, a tabular analysis will be presented at the end. In tabular analysis, each section, theme, motif, sentence and each detail will be clearly seen in the exact bar.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. FRANZ LISZT	2
2.1. ŽIVOT FRANZA LISZTA	2
2.2. OPUS.....	4
2.3. O DJELU	6
3. FORMALNA ANALIZA.....	7
3.1. TABLIČNA ANALIZA.....	25
4. ZAKLJUČAK.....	28
5. LITERATURA	29

1. UVOD

Tema ovoga rada je analiza glazbenog djela *Après une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata*. Motiv za izradu rada dobio sam nakon što sam prvi puta poslušao ovo djelo. Nakon toga sam, uz profesorovu sugestiju, odlučio uvježbavati ovo djelo za svoj diplomski ispit. Detaljna formalna analiza djela uvelike može biti od koristi pri uvježbavanju i shvaćanju djela u cijelosti.

Ova skladba je jedna od najznačajnijih Lisztovih klavirskih djela. Ispunjena je raznim tematskim materijalima i motivima koji su cijelo vrijeme prisutni u skladbi. Opisuje put od pakla preko čistilišta i sve do raja. Intervali tritonusa, koji imaju veliku ulogu u skladbi, kao i sama kromatska 1. tema simboliziraju pakao. Kao suprotnost tome 2. durska tema i svi durski motivi predstavljaju nešto božanstveno (raj). Liszt od klasične sonate preuzima ekspoziciju s dvije teme, provedbu i reprizu, ali uz to objedinjuje i elemente fantazije. Skladba je tehnički vrlo zahtjevna jer je ispunjena mnogobrojnim virtuosnim figurama i potrebne su vještine raznih klavirskih tehnika. Od brzih oktava, tremola, repeticija sve do dugih pjevnih melodija.

Cilj ovoga rada je detaljna analiza kako bi se lakše razumio oblik i forma skladbe. Ovo djelo sadrži mnoštvo skrivenih tematskih materijala, motiva i raznih situacija i stoga je potrebno napraviti detaljnu analizu prije uvježbavanja djela.

2. FRANZ LISZT

Franz Liszt (prema: Andreis, 1976) bio je mađarski pijanist i skladatelj, a uz to i pedagog, dirigent, organizator, glazbeni pisac i kritičar. U svim područjima umjetničkog djelovanja ostavio je duboke tragove, a smatra se jednom od najznačajnijih osoba glazbe 19. stoljeća. Posebno se istaknuo kao pijanist čiju slavu nije stekao niti jedan umjetnik prije, ali ni poslije njega, a svoje poznavanje klavirske tehnike rado je predavao mladima. Osim što je bio uspješan u svim područjima umjetničkog djelovanja, Franza Liszta krasile su i osobine kao dobrog i nesebičnog čovjeka. Zalagao se i omogućavao uspjeh mnogim umjetnicima te ga je to činilo sretnim.

2.1. ŽIVOT FRANZA LISZTA

Franz Liszt (prema: Meier, 2011) rođen je 22. listopada 1811. godine u Raidingu – Gradište na teritoriju Mađarske. Njegov otac, Adam Liszt, bio je Mađar te nadglednik imanja koje je pripadalo Esterhazyju. Majka, Anna Lager, bila je Austrijanka koja je radila u Beču kao sobarica. Franz Liszt govorio je njemačkim jezikom, a mađarski nikada nije potpuno naučio. Autor (Andreis, 1976) navodi da su se Lisztove glazbene sklonosti pojavile vrlo rano, a brzo je napredovao u učenju glasovira. Školovao se u Beču gdje je kod Czernyja učio klavir, a kompoziciju kod Salierija. Godine 1823. odlazi u Pariz uz pratnju oca kako bi se upisao na konzervatorij, no s obzirom na to da je bio stranac to mu nije bilo dopušteno. Nakon nekoliko održanih koncerata Liszt stječe popularnost čiju duboku ozbiljnost i profinjenu osjećajnost nisu mogli negirati niti najveći kritičari. Godine 1825. izvedena je njegova prva mala opera Don Sancho. Godine 1827. preminuo je Lisztov otac zbog čega mora početi podučavati kako bi imao sredstva za uzdržavanje. Osim boli zbog očeve smrti Liszt doživljava još jednu duševnu krizu. Naime, Liszt se zaljubio u kćerku od aristokrata, no njezin otac surovo prekida njihovu idilu. Od tada počinje razmišljati o odlasku u svećenike. Godine 1830. u njemu se pobuđuju nova razmišljanja te širi svoje umjetničke vidike. Oduševljenje mu izazivaju Berliozova djela, Paganinijevi nastupi te upoznavanje s Chopinom u čijoj se kući 1833.

upoznaje i zaljubljuje u groficu d'Agoult.¹ Zajedno bježe iz Pariza te dolaze u Švicarsku gdje Liszt podučava klavir, sklada, pravi izlete u Italiju i Francusku, predaje na konzervatoriju u Genevi gdje nastaju njegove transkripcije Berliozove Fantastične simfonije te djelomično i Beethovenovih simfonija. Tada nastaju i klavirske skladbe – ciklus *Godine hodočašća*, Švicarska. Također, jedan od važnih događaja tada bilo je i natjecanje sa Sigismundom Thalbergom. Franz Liszt započinje niz glazbenih turneja (1839. – 1847.) kojima je htio promicati novu glazbu te novu pijanističku kulturu. Održavao je koncerte diljem Europe, a gdje god je dolazio stvarao je oduševljenje publike.

Godine 1844. dolazi do prekida s njegovom tadašnjom ženom. Osim što je koncertirao, Liszt je skladao za klavir, a tada nastaju brojne transkripcije i varijacije te klavirske obrade. Nakon razdoblja u kojem je postao slavan, u polovini četrdesetih godina, u Lisztovom životu dolazi do značajnog preokreta. Njegov cilj nije bila slava, nego stvaralaštvo i napuštanje okvira isključivo klavirske literature. Odluku o napuštanju pijanističke karijere podržala je druga žena u Lisztovom životu, Karolina Wittgenstein koja ga je neprestano poticala na rad i stvaranje. Preuzeo je vodstvo glazbenog života na dvoru velikog vojvode weimarskog te započinje drugi važan odsjek svoga života. Tada je skladao klavirske koncerte, simfonijske pjesme, sonatu u h-molu te Gransku misu. Također, dirigirao je simfonijskim koncertima i opernim predstavama. Osim toga, nastupa kao pijanist, organizira glazbene festivale, djeluje kao pedagog te piše razne studije i članke. Weimar u to vrijeme postaje jedno od glavnih žarišta europskog glazbenog života. Ondje je Liszt zagovarao promicanje suvremene glazbe. Wagner i Liszt učvrstili su svoje prijateljstvo, a Liszt ga je predstavio Europi i dao život njegovim djelima. Godine 1861. Liszt je prekinuo svoj dugogodišnji boravak u Weimaru i time započeo treći, tj. posljednji odsjek svog života. Weimar je napustio iz više razloga: prigovarali su mu da je tuđinac, nije mogao dobiti zakonski oblik odnosa s kneginjom Wittgenstein, predbacivalo mu se promicanje umjetnosti buntovnika (Wagnera), a eskaliralo je zvižducima na izvedbi opere *Bagdaski brijač*. Na kraju iste godine Liszt i Wittgensteinova odlaze u Rim u kojemu pokušavaju ishoditi poništenje njezinog prošlog braka, no bez uspjeha. Godine 1865. primio je niži duhovni red, no nedugo nakon toga

¹ The Biography.com website; *Franz Liszt Biography*; <https://www.biography.com/people/franz-liszt-9383467>; (pristup: 17. svibnja 2023.)

opet započinje nestalnim životom koji provodi u nekoliko gradova. Tada mnogo sklada i to duhovna djela: oratoriji Sveta Elizabeta i Krist, Mađarska krunidbena misa i klavirska djela: *Legende*, treći svezak *Godine hodočašća*. Godine 1886. u Bayreuthu Franz Liszt je preminuo nakon teškog oboljenja. Ljeti je u ovom gradiću prisustvovao svečanim izvedbama Wagnerovih opera.

2.2. OPUS

Autor (Andreis, 1976) navodi kako je Lisztova ostavština jako velika, no nije vezana uz sve glazbene vrste (opera i komorna glazba) jer nisu bile područje koje ga je privlačilo. U operi je nadmoć imao Wagner, a komorna glazba je hladno poštivala tradiciju kojoj se opirao. Isticao se kao klavirski skladatelj. Obogatio je klavirsku tehniku traganjem za novom sadržajnom tematikom te pronalaženjem novih sredstava umjetničkog izražavanja. Novom klaviru dao je snagu i sjaj orkestra kao i finoću i produhovljenost zvuka. Tehnike koje se ističu: voditi melodije unutar tonskog sklopa tako da ju povjeri palcu jedne ili obje ruke, pomaci u velikim intervalima, česta upotreba "*tremola*" i "*glissanda*" te imitiranje akordičkih poteza kao kod gudala na violini. Liszt je uvelike pridonio podizanju vrijednosti klavirske literature, ali je isto tako unio i novitet u kojem se odrekao isključivog izvođenja svojih dijela. Dvije su skupine Lisztovih klavirskih skladbi. Prvoj skupini pripadaju transkripcije tuđih dijela, koncertne varijacije, fantazije i parafraze koje su omogućavale Lisztu usvajanje novih tehničkih postupaka i efekata. U drugoj skupini nalazila su se značajnija djela, a to su Lisztove skladbe u kojima se očituje kao pravi umjetnik koji je pridonio izgradnji kasnoromantičke klavirske glazbe s programnim obilježjima. U prvoj skupini Lisztovih klavirskih skladbi ističe se veličanstveni ciklus 19 mađarskih rapsodija. U njima su sjajno obrađeni mađarski napjevi, gradski i ciganski, u kojima je dotakao mađarsku ritmiku, melodiku i tonalno-harmonijska obilježja koja su obogatila njegova sredstva umjetničkog izražavanja. Mnoge od rapsodija, a posebice br.2, pripadaju u najpoznatije Lisztove skladbe. Kada je riječ o drugoj skupini može se reći kako nisu sva djela iste kvalitete. Neka od njih su blijeda, beznačajna, pretrpana, ali bez obzira na to ostaje skup skladbi koje su vrlo karakteristične i zanimljive za samog skladatelja i klavirsku glazbu ovoga razdoblja. Jednom od najznačajnijih Lisztovih klavirskih djela pripadaju i tri sveska izdana pod zajedničkim imenom: *Godine hodočašća*. Srodna izražajna sredstva kao u djelu *Godine hodočašća* pronaći ćemo i u drugim djelima kao što su obje *Legende*, ciklus *Utjehe*,

Ljubavni snovi, te balade. Koncertne etide na poseban način ilustriraju njegovu skladateljsku tehniku, a one se često izvode na različitim koncertnim priredbama: *Lakoća*, *Šumsko žuborenje* i *Ples patuljaka*. Jedno od najopsežnijih djela klavirske literature zauzima Lisztova velika *sonata u h-molu*. Koncerti Franza Liszta obogatili su koncertantnu klavirsku literaturu, a to su: *Ples mrtvih* skladan za klavir i orkestar te klavirski koncerti u A-duru i Es-duru. U tim djelima dao je dublji glazbeni sadržaj te je orkestru dao zamašniju ulogu sa zanimljivijim instrumentalnim efektima. Također, unio je promjenu u tradicionalnu trostavčnost instrumentalnog koncerta. Tako koncert u Es-duru posjeduje četiri stavka s dodatkom scherza, a koncert u A-duru je jednostavačan.

Franz Liszt skladao je vrlo uspješna djela i na području orkestralne glazbe. Napravio je veliku promjenu – uklonivši višestavačnost uveo je simfonijsku pjesmu te je tako kreirao tip jednostavačnog programnog djela. Sadržaj simfonijskih pjesama prikazuje borbe između zla i dobra, svjetla i mraka, duševne čistoće i grijeha, duha i tijela te romantičara Liszta koji je ovisno o situaciji pesimist i optimist. Izvor simfonijskih pjesama je u objektivno datim, postojećim izvanglazbenim zbivanjima i djelima, ali pretvara se i u osobne, subjektivne ispovijesti. Glazbena forma simfonijskih pjesama je svedena na slobodno tretiranu shemu sonatne forme u kojoj se pojavljuju ulomci potpuno novih ugođaja i tempa u vezi s programnom pozadinom djela. Liszt je napisao 12 simfonijskih pjesama: *Što se čuje u brdima*, *Tasso*, *Les préludes*, *Hamlet*, *Orfej*, *Prometej*, *Mazeppa*, *Svečani zvuci*, *Héroïde funèbre*, *Hungaria*, *Bitka s Hunima*, *Ideali*. Značajne simfonije su: *Simfonija o Faustu* i *Simfonija o Danteu*. Simfonija o Danteovoj Božanskoj komediji ili Simfonija o Danteu nastala je 1856. godine, a morala se posjedovati tri stavka zbog trodijelne podjele Danteova spjeva: Pakao – Čistilište – Raj. Liszt je prema savjetu Wagnera, odustao od skladanja trećeg stavka te ga je zamijenio zbornom točkom na tekst *Magnificat*.

Franz Liszt stvarao je i crkvene skladbe, velike mise: *Goranska*, *Mađarska krunidbena misa* te oratoriji: *Sveta Elizabeta* i *Krist*. Kada je riječ o vokalnoj glazbi Liszt je napisao oko 70 pjesama koje karakteriziraju jednostavnost i iskreni osjećaji. Klavirska dionica ne podsjeća na virtuoznost skladbi za glasovir, ali sadrži bogatu harmonijsku podlogu, disonance te nagle modulacije.

2.3. O DJELU

Božanstvena komedija epski je spjev koji je napisao talijanski književnik Dante Alighieri, a kojeg je Liszt uzeo kao književni predložak za svoju skladbu. Pjesma govori o stanju duše nakon smrti i predstavlja sliku božanske pravde. Opisuje pjesnikovo putovanja kroz pakao, čistilište i raj. Alegorijski, pjesma predstavlja putovanje duše prema Bogu, počevši s prepoznavanjem i odbacivanjem grijeha (Pakao), nakon čega slijedi pokornički kršćanski život (Čistilište) i na kraju uspon duše k Bogu (Raj). Liszt je inspiraciju dobio nakon boravka u Italiji. *Après une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata* (francuski, za *Nakon čitanja Dantea: Fantasia quasi Sonata*) zadnja je skladba u drugom svesku ciklusa *Godine hodočašća*. Kada je dovršio djelo, prvi dio naslova nazvao je po pjesmi iz zbirke *Les Voix intérieures* Victora Hugoa.² Skladba je napisana u jednom stavku, a skladana je 1849. godine. Sonata nema uobičajen oblik i formu klasične sonate. Tijekom romantizma sonata se oslobodila klasicističkih formi. U romantizmu se stavlja naglasak na emocije i osjećaje, a ne na razum.³ Tako je Liszt u ovoj skladbi objedinio elemente fantazije i klasične sonate. Fantazija je instrumentalna skladba s obilježjima improvizacije i slobodnoga oblika. U klasicima fantazija je označavala stavke slobodnijeg oblika, dok je u doba romantizma označavala skladbe koje imaju elemente fantazije, improvizacije ili virtuozyteta.⁴ Iako Lisztova sonata ne sadrži više stavaka, što bi značilo da je jednostavačna, sonata je strukturirana u tri glavna dijela, koji se mogu smatrati kao funkcijama ekspozicije, provedbe i reprize. Ova tri dijela mogla bi se objasniti isto kao i tri dijela Danteove komedije: Pakao, Čistilište i Raj.

² Winklhofer, Sharon. "Liszt, Marie d'Agoult, and the 'Dante' Sonata." *19th-Century Music* 1, no. 1 (1977): 15–32.

³ Láng, Paul Henry. "Liszt and the Romantic Movement." *The Musical Quarterly* 22, no. 3 (1936): 314–25.

⁴ *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2023. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=18969>; (pristup: 17. svibnja 2023.).

3. FORMALNA ANALIZA

EKSPOZICIJA

Početni tempo skladbe je *Andante maestoso*. Predznaci na početku skladbe upućuju na d-mol, no iz samog notnog teksta, alteriranih tonova i disonanci, teško se može utvrditi "čisti" tonalitet. Ekspozicija započinje uvodom koji traje od 1. takta sve do 34. takta. Prva dva takta skladbe temelje se na silaznim oktavama u tritonusima, što je ujedno i motiv [A], koji će se, kao i ostali motivi, pojavljivati više puta kroz skladbu. Motiv [A] prvi puta započinje od oktave na tonovima *a* i *a1*. Nakon 2 takta motiva [A] slijede 2 takta u kojima se smanjeni sekstakordi kreću uzlazno kromatski što predstavlja motiv [B].

Prikaz motiva [A] i motiva [B]:

The image shows two musical staves. The left staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a common time signature. It starts with the tempo marking 'Andante maestoso' and a dynamic marking 'f Ped'. The right staff is a single bass clef staff with a common time signature, marked 'pesante'. Both staves show musical notation including notes, rests, and pedaling symbols.

Kroz 3. i 4. takt Liszt pomoću kromatske modulacije modulira u as-mol. U donjoj dionici u 3. i 4. taktu, ton *Es* i *Es1* u oktavi predstavljaju pedalni ton na dominantu as-mola. U 5. taktu odvija se najava frigijske kadence koju Liszt prekida autentičnom kadencom koja se rješava u I. stupanj, ne mola, već As-dura, što je ujedno i polarni odnos s obzirom na početni tonalitet d-mol. Kada promatramo početak skladbe, možemo uočiti intervale tritonusa u pojedinim taktovima. To se može tumačiti kao mikroplan. Suprotno od toga, kada gledamo širu sliku makroplana, početak skladbe je u d-molu, a 1. kadenca završava u As-duru. Odnos početnog tonaliteta d-mola i 1. kadence u As-duru je također interval tritonusa (interval d-As). Nakon prvih 6 taktova male proširene rečenice slijedi novih 6 taktova male proširene rečenice (6+6). U 7. i 8. taktu ponovno se javlja motiv

[A] koji ovoga puta započinje od tonova c1 i c2 u oktavi, te se također u tritonusima kreće silazno. U 9. i 10. taktu pojavljuje se motiv [B] kroz koji se, pomoću kromatske modulacije, modulira u H-dur. Kao što su u 3. i 4. taktu tonovi *Es* i *Es1* u oktavi bili pedalni tonovi na dominantni, tako su i u ovom slučaju u 9. i 10. taktu tonovi *Fis* i *Fis 1* u oktavi pedalni tonovi na dominantni H-dura. U 11. taktu odvija se autentična kadenca na dominantni koja završava na I. stupnju H-dura.

Prikaz prve kadenca:

U 13. taktu slijedi nova velika proširena rečenica od 12 taktova s oznakom tempa *Più moto*. U ovoj rečenici slijedi brža izmjena oktava u visokom registru s akordima u nešto nižem. Krajem 19. takta počinje protupomak smanjenih septakorda koji krajem 23. takta kadenciraju na sekstakordu I. stupnja g-mola. U 25. taktu prvi puta se pojavljuje uzlazni motiv [C] koji traje od 25. do 26. takta, a nakon njega slijedi silazni motiv [C] koji traje od 27. do 28. takta. Ta dva motiva [C] sastavljena su od dva nedjeljiva dvotakta (2+2).

Prikaz uzlaznog i silaznog motiva [C]:

Od 29. takta sve do 34. takta pojavljuje se anticipacija 1. teme u obliku male proširene rečenice od 6 taktova. Donja dionica sadrži kromatsku melodijsku liniju u oktavama dok gornja dionica sadrži nadopunu melodiji u intervalima terce i sekunde, a kasnije samo jednoga tona.

U 35. taktu prvi puta se izlaže 1. tema u tonalitetu d-mola s oznakom tempa *Presto agitato assai*. Ovoga puta kromatska melodijska linija je u gornjoj dionici u oktavama. Donja dionica nadopunjuje melodijsku liniju gornje dionice s različitim vrstama trozvuka. Basov ton tih trozvuka u pratećoj dionici identičan je melodijskoj liniji gornje dionice, stoga ima ulogu dodatnog isticanja melodijske linije. Prva oktava u donjoj dionici, koja ostaje pod pedalom, ima svojevrsnu ulogu pedalnog tona i daje nam tonički oslonac d-mola. 1. tema sastavljena je od jedne velike proširene rečenice, jedne velike rečenice i jednog dvotakta (9+8+2).

Prikaz izlaganja 1. teme:

The image shows a musical score for the first theme, marked "Presto agitato assai" and "p lamentoso". The score is in D minor and features a complex texture with chromatic lines in both hands and a pedal point in the bass. The notation includes treble and bass clefs, a key signature of two flats, and various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings.

U 52. i 53. taktu odvija se kratki vrhunac na dominantni d-mola. U donjoj dionici jasno se uočava dominantni akord (*a cis e a*) nakon kojeg slijede virtuosne oktave popraćene tremolom u gornjoj dionici što pridonosi cjelokupnoj izgradnji napetosti. Od 54. takta počinje ponovno izlaganje 1. teme, a traje sve do 77. takta. Ponovljeno izlaganje 1. teme sastavljeno je od dvije velike proširene rečenice i od jedne male rečenice (9+10+4). Melodija ovoga puta nije samo u oktavama već u punim akordima što daje veći volumen zvuka. Od 70. takta Liszt gradi sve veću napetost tako što akordi gornje i donje dionice "skaču" po raznim registrima klavira. Od 73. takta započinje zadnja mala rečenica od 4 takta prije mosta u kojoj se pojavljuju motivi [A] i [B]. U 73. taktu pojavljuje se motiv [A]

koji je ovoga puta zapisan u šesnaestinkama i u obje dionice koje se brzo izmjenjuju. Od 74. do 76. takta vidljiv je motiv [B]' koji je, također kao i motiv [A], ovoga puta u šesnaestinkama.

Nakon dvostrukog izlaganja 1. teme slijedi most koji započinje od 77. takta, a traje sve do 103. Na samome početku dolazi do izmjene predznaka. Gubi se snizilica *b*, a zapisani su predznaci *fis*, *cis* i *gis*. Iako su *fis*, *cis* i *gis* predznaci A-dura ili njemu paralelnog tonaliteta *fis*-mola, u ovom slučaju tonalitet mosta se ne može definirati. Tonalitet je teško definirati zbog brojnih alteriranih tonova, disonantnih prizvuka i odsustva tonalitetnih središta poput tonike subdominante i dominante. Po formi, most je sastavljen od 3 male proširene rečenice, trotakta, dvotakta i na kraju ponovno trotakta (7+5.2+5.2+3+2+3) *(oznaka 5.2 označava 5 taktova plus dvije dobe iz sljedećeg takta). U 77. i 78. taktu u dionici lijeve ruke pojavljuje se varijanta uzlaznog motiva [C].

Prikaz početka mosta i uzlaznog motiva [C] u donjoj dionici:

The image shows a musical score for two staves, treble and bass clef, in a key signature of two sharps (F# and C#) and common time (C). The bass clef staff (left hand) starts with a forte (*ff*) dynamic and a pedaling instruction (*Ped*). The music features a series of ascending eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. A section of the music is marked *marcatissimo.* with a *Ped* instruction. The treble clef staff (right hand) contains a complex rhythmic pattern of sixteenth and thirty-second notes, also marked with 'x' above some notes. The score concludes with a circled cross symbol (⊕).

U taktovima 80 i 81. ponovno se pojavljuje varijanta uzlaznog motiva [C], ali ovoga puta u gornjoj dionici. Od 84. takta gradi se napetost nizanjem virtuoznih rastavljenih smanjenih septakorda. Nakon svake figure uzlaznih rastavljenih smanjenih septakorda melodijska linija se spušta u obje dionice, koje su u intervalskom odnosu male sekunde, po cjelotonskoj ljestvici čime se postiže kromatski total.

Prikaz rastavljenih uzlaznih smanjenih septakorda i kromatskog totala:

Na drugoj dobi 89. takta započinje novi motiv s oznakom tempa *più animato*. Gornja dionica sadrži repetirajuće oktave koje će kasnije od 94. takta prijeći u repetirajuće akorde. U 95. taktu u donjoj dionici vidljiv je motiv [A] koji ovoga puta nije u tritonusu već u intervalu čiste kvinte. Od 95. do 97. takta izmjenjuju se tonaliteti B-dura i G-dura (kromatska terčna srodnost).

Prikaz kromatske terčne srodnosti:

Nakon toga slijedi uklon u Es-dur u 98. taktu, zatim uklon u Des-dur u 100. taktu, te na samome kraju mosta, prije početka 2. teme, modulacija iz Des-dura u Fis-dur pomoću kromatskog pomaka.

Prikaz modulacije pomoću kromatskog pomaka:

The image shows two pages of a musical score. The left page features a complex texture with many chords and a 'Ped' marking. The right page shows a 'precipitato.' section with triplets and a 'Ped' marking.

Druga tema započinje od 103. takta i traje do 115. takta. Radi se o jednoj velikoj proširenoj rečenici od 12 taktova. Tonalitet 2. teme je Fis-dur. Melodijsku liniju čine dugi akordi koji traju kroz cijeli takt, dok je pratnja raspisana u virtuoznim silaznim oktavama u triolama. U 108. taktu odvija se autentična kadenca u B-duru preko mol subdominante (mol IV.- V.- I.). U 113. taktu tonalitet je Cis-dur koji u 114. taktu kadencira na septakordu VII. stupnja kojemu se seksta spušta na kvintu te završava na I. stupnju.

Prikaz kadenca u 108. taktu (lijevi primjer) i kadenca u 114. taktu (desni primjer):

The image shows two musical examples of cadences. The left example shows a cadence in measure 108 with 'Ped' markings. The right example shows a cadence in measure 114 with 'Ped', 'rit.', and 'Temp.' markings.

PROVEDBA

Od 115. takta sve do 290. takta odvija se provedba. Provedba započinje *Tempo 1 andante* i materijalom i motivom [A] iz uvoda ekspozicije, ali ovoga puta na drugim tonovima. Prvi motiv [A] u 115. taktu započinje od oktave na tonovima *d1* i *d*, a drugi motiv [A] u 119. taktu započinje od oktave na tonovima *h1* i *h*. Od 117. do 119. takta pojavljuje se motiv [B] isto kao i od 121. do 123. takta. Prva mala rečenica u provedbi kadencira u G-duru dok druga završava na 1. stupnju ais-mola (4+4.3).

Prikaz motiva [A] i motiva [B] u provedbi:

Tempo I: (Andante)

Od 124. takta započinje tematski materijal 1. teme ovoga puta u duru. Radi se o velikoj proširenoj rečenici od 12 taktova. Oznaka tempa je *Andante (quasi improvisato)*. Tonalitet je Fis-dur, ali rečenica započinje i razvija se na dominantnom V. stupnju. Ovaj tematski materijal 1. teme razlikuje se od same 1. teme po tome što je ovoga puta sve u *ppp* dinamici s vrlo nježnim i izražajnim načinom sviranja kao što nam to i Liszt sugestira s oznakama poput *dolcissimo con intimo sentimento, espressivo, dolce...* Ova velika proširena rečenica završava u *pp* dinamici s koronom i dugom pauzom nakon odsviranog zadnjeg tona uz oznaku *lunga pausa*.

Prikaz tematskog materijala 1. teme u duru:

Andante (quasi improvisato)

dolcissimo con intimo sentimento.

Ped una Corda.

Ped

Od 136. takta započinje tematski materijal 2. teme. Tonalitet je i dalje Fis-dur. Prva polovica takta je na I. stupnju, dok je druga na razriješenom VII. Druga polovica 137. takta je na I. stupnju. 138. takt je na V. stupnju sa zaostajalicom 4-3. Oznaka tempa je *Andante* s poblžim opisom kako bi trebalo svirati izražajno i pjevno (*ben marcato il canto*). Tematski materijal 2. teme sastavljen je od jedne velike proširene rečenice i dvije male proširene rečenice (9+5+7). Melodijska linija je u oktavama u gornjoj dionici dok ju unutrašnji tonovi obogaćuju i daju harmonijsku podlogu. Donja dionica sadrži *arpeggio* akorde koji suptilno upotpunjavaju melodiju.

Prikaz tematskog materijala 2. teme:

Andante.

ben marcato il canto.

sempre legato.

Ped

Ped

Ped

Ped

U 139. taktu odvija se modulacija pomoću kromatske tercne srodnosti iz Fis-dura VI. stupnja u B-dur V. stupanj. U 142. taktu odvija se modulacija pomoću smanjenog septakorda na VII. stupnju B-dura u D-dur. U 144. taktu odvija se modulacija iz D-dura u g-mol pomoću sekundarne dominante u g-molu (V./V.). Od 147. takta do 150. takta, kao i od 152. takta do 154. takta uočava se kratki prizvuk motiva 1. teme u donjoj dionici dok ju gornja dionica harmonijski upotpunjuje. Kratka cjelina od 21 takta završava kratkim *recitativom* u *Adagio* tempu u kojem se nazire kontura frigijske kadence.

Prikaz *recitativa*:

Od 157. takta započinje još jedan tematski materijal 1. teme u Fis-duru. Radi se o dva nedjeljiva dvotakta, dva zasebna takta i ponovno dva nedjeljiva dvotakta (2+2+1+1+2+2). Liszt navodi kako se ovaj kratki ulomak treba svirati s puno slobode poput improviziranja (*più tosto ritenuto e rubato quasi improvisato*). Melodijska linija je u gornjoj dionici u najvišim tonovima dok ju ostali tonovi između melodije upotpunjuju i harmonijski obogaćuju. U samostalnim taktovima 161 i 162 odvija se uklon prvo u As-dur, a zatim u 162. taktu u B-dur. U 163. taktu prelazimo u C-dur koji traje do 167. takta prije novog tematskog materijala. Vidljivo je kako Liszt koristi cjelotonske uklone (Fis-dur, As-dur, B-dur, C-dur).

Prikaz tematskog materijala 1. teme u Fis-duru:

più tosto ritenuto e rubato quasi improvisato.

ppp dolcissimo con amore.

Ped 2 Ped Ped Ped

Od 167. takta do 181. takta razvija se novi tematski materijal koji se ne bi mogao nazvati temom već komentatom kojeg skladatelj navodi nakon izlaganja 1. i 2. teme. Radi se o 3 male rečenice i jednom dvotaktu (4+4+4+2). Melodijska linija je u obje dionice. U gornjoj dionici je u najvišim tonovima koje svira 5. prst desne ruke, a u donjoj dionici je također u najvišim tonovima koje svira palac lijeve ruke. Virtuozni i lepršavi razloženi akordi u triolama u gornjoj dionici postepeno se ubrzavaju stvarajući napetost (*non legato accelerando*). Prva polovica 167. takta je na I. stupnju Fis-dura s *appoggiaturom* 4-3. Druga polovica 167. takta je na III. stupnju s ulogom sekundarne dominante za VI. stupanj sa 7-6. Takt 168 je na subdominantnom II. stupnju. Prva polovica takta je kvartsekstakord s *appoggiaturom* 4-3, dok je druga polovica takta kvintakord s *appoggiaturom* 4-3. Takt 169 je na I. stupnju. Prva polovica takta je kvartsekstakord s *appoggiaturom* 7-6, dok je druga polovica takta sekstakord s *appoggiaturom* 4-3. Takt 170 je na dominantnom V. stupnju. Prva polovica takta je septakord s *appoggiaturom* 6-5, dok je u drugoj polovici takta kvintakord s *appoggiaturom* 9-8. Ova harmonijska progresija ponovit će se 3 puta u 3 male rečenice. Zadnja rečenica će završiti drugačije od prethodne dvije, tako što će se u 178. taktu odviti 3 uklona. Prvi uklon će biti u D-dur, zatim u h-mol i na kraju u G-dur.

Prikaz novog tematskog materijala od 167. takta:

8
non legato accelerando
p
Ped

Od 181. takta vraćamo se u tmurnu atmosferu disonantnih prizvuka. Slijede dvije male rečenice (4+4) do 189. takta. U gornjoj dionici je motiv [A] u tritonusu i u horizontali i u vertikali, dok u donjoj dionici pratnju čine repetirajući akordi. Od 189. takta započinju dvije nove male rečenice od kojih je prva proširena (6+4). U gornjoj dionici su tremolo šesnaestinske sekstole u obliku smanjenih akorada koje stvaraju nemir i asociiraju na podrhtavanje tla. U donjoj dionici se izmjenjuju motivi [C] i [A]. U 190. i 191. taktu je motiv [C]. U 192. taktu je motiv [A] i početak motiva [C] koji traje do 194. takta. U 194. taktu je motiv [A] ovoga puta u uzlaznom smjeru i početak motiva [C]. U 195. taktu je motiv [C]. U 196. taktu je motiv [A] i početak motiva [C]. U 197. taktu je motiv [C]. U 198. taktu je uzlazni motiv [A].

Prikaz tremola u gornjoj dionici i motiva [C] i [A] u donjoj dionici:

marcato

Od 199. takta započinje tematski materijal 1. teme u trajanju od jedne velike proširene rečenice i jednog dvotakta (10+2). Tematski materijal 1. teme je u donjoj dionici dok ju gornja dionica harmonijski upotpunjuje s uzlaznim akordima. Dvotakt od 209. do 211. takta sastavljen je od motiva [C] u obje dionice. Kraj 210. takta završava s kromatskim pomakom koji vodi u As-dur s kojim će započeti nova cjelina.

Od 211. takta započinje nova cjelina sastavljena od dvije male rečenice, jedne male proširene rečenice i jedne velike rečenice (4+4+6+8). Motiv [A] je cijelo vrijeme prisutan u obje dionice, ali ovoga puta ne u intervalu tritonusa već u intervalima čiste kvinte i čiste kvarte.

Prikaz nove cjeline građene od motiva [A]:

The image shows a musical score for a piano piece. It consists of two staves, a treble clef on top and a bass clef on the bottom. The tempo is marked 'Più mosso' and the dynamics are 'ff'. The score includes various chords and melodic lines, with some chords marked with 'V' and 'Ped'.

Uzlaznim sekvencama iz As-dura prelazimo prvo u H-dur tonalitet u 215. taktu, a zatim u D-dur u 219. taktu. U 225. taktu harmonijska progresija započinje sekstakordom I. stupnja D-dura. U 226. taktu je kvartsekstakord I. stupnja C-dura. U 227. taktu je kvintakord I. stupnja B-dura. Od 228. takta počinje promjena harmonije na pola takta. Prva polovica 228. takta je sekstakord I. stupnja As-dura, dok je druga polovica kvartsekstakord I. stupnja Fis-dura. Prva polovica 229. takta je kvintakord I. stupnja E-dura, dok je druga polovica sekstakord I. stupnja D-dura. Prva polovica 230. takta je kvartsekstakord I. stupnja C-dura, dok je druga polovica kvintakord I. stupnja B-dura. Od 231. takta gradi se napetost na sekstakordu I. stupnja As-dura koja dovodi do novog dvotakta u trajanju od 233. do 235. takta u kojem će se pojaviti motiv [A]. Od 225. takta ponovno se može primijetiti cjelotonski pomak u tonalitetima (D-dur, C-dur, B-dur, As-dur, Fis-dur, E-dur, D-dur, C-dur, B-dur, As-dur).

Prikaz cjelotonskih pomaka od 226. takta:

The image shows a musical score for two staves, treble and bass clef. The bass staff features a complex rhythmic pattern with many beamed notes and slurs. There are four 'Ped' (pedal) markings in the bass staff, each with a circled cross symbol. The treble staff contains block chords and some melodic fragments. A circled cross symbol is also present in the treble staff at the beginning of the second measure.

Od 235. takta započinje niz dvotakta građenih od uzlaznih i silaznih motiva [C] u gornjoj dionici i motiva [A] u donjoj dionici (2+2+2). Nakon niza od 3 dvotakta slijedi nova velika proširena rečenica (9) koja nas dovodi do ponovnog izlaganja tematskog materijala 2. teme.

Prikaz uzlaznog i silaznog motiva [C] u gornjoj dionici i motiva [A] u donjoj dionici od 239 takta:

The image shows a musical score for two staves, treble and bass clef. The treble staff contains a series of ascending and descending eighth-note motifs. The bass staff contains block chords and some melodic fragments. There are two 'Ped' (pedal) markings in the bass staff, each with a circled cross symbol. The score is divided into measures by vertical bar lines.

Od 250. takta započinje tematski materijal 2. teme ovoga puta u H-duru. Radi se o 3 male proširene rečenice, jednog dvotakta i jednog troakta (6+6+6+2+3). Melodijska linija je u donjoj dionici dok ju gornja dionica harmonijski upotpunjuje s rastavljenim akordima.

Prikaz tematskog materijala 2. teme od 250. takta:

Motiv [C], koji započinje od 270. takta i traje do 273. takta, preuzima ulogu mosta koji vodi u reprizu.

Prikaz motiva [C] koji preuzima ulogu mosta od 270. takta:

REPRIZA

Repriza započinje od 273. takta i traje do 327. takta. Početak reprize je izlaganje 1. teme na dominantni d-mola. Oznaka tempa je *Tempo rubato e molto ritenuto*. 1. tema je građena od dvije male rečenice, dva dvotakta i jedne male proširene rečenice (4+4+2+2+5). Melodijska linija je u gornjoj dionici, dok ju donja dionica upotpunjuje s akordima u kojima se cijelo vrijeme ponavlja basov ton a mali kako bi se održao dominantni V. stupanj.

Prikaz početka reprize i izlaganje 1. teme:

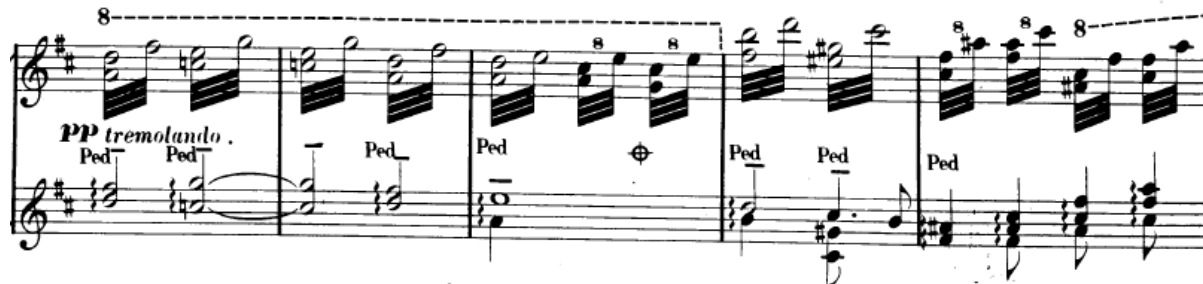
Tempo rubato e molto ritenuto .

Od 285. takta do 287. u obje dionice pojavljuje se motiv [A]. Izlaganje 2. teme u D-duru, što je ujedno i mutacija s obzirom na početni tonalitet d-mol, započinje u *Andante* tempu od 290. takta. Melodijska linija je u donjoj dionici dok ju gornja dionica upotpunjuje tremolo rastavljenim akordima. Po formi, radi se o jednoj velikoj proširenoj rečenici, četiri zasebna takta i jednom dvotaktu (10+1+1+1+1+2).

Prikaz izlaganja 2. teme od 290. takta:

Andante .

Od 306. takta počinje ponovno izlaganje 2. teme u *Allegro* tempu. Ponovljeno izlaganje 2. teme sastavljeno je od jedne velike proširene rečenice (12). Od 318. takta slijedi niz dvotakta i jedan trotakt (2+2+2+3). U prva dva dvotakta motiv [A] je samo u donjoj dionici, dok je u zadnjem dvotaktu od 322. takta motiv [A] u gornjoj i u donjoj dionici.

CODA

Coda započinje u *Allegro vivace* tempu od 327. takta i traje do kraja skladbe. Početak Code sastavljen je od niza dvotakta (2+2+2+2+2). Dvotakti se sekventno kreću uzlazno.

Prikaz početka code:

Allegro vivace .

ff molto appassionato .
Ped
sempre marcatisimo .

Od 339. takta započinje varijanta tematskog materijala u tempu *Presto*, koja se prvi puta pojavila u Fis-duru od 167. do 181. takta, a ovoga puta je u D-duru. Ova situacija se može tumačiti kao dijatonski antipod kromatskoj 1. temi. Sastavljena je od tri male rečenice i jednog dvotakta (4+4+4+2).

Prikaz varijante tematskog materijala od 339. takta:

Presto .

Od 353. takta započinje tematski materijal 1. teme u D-duru sastavljen od dva dvotakta, jedne male rečenice i jedne male proširene rečenice (2+2+4+5). Kromatska melodijska linija je u donjoj dionici dok su u gornjoj dionici akordi koji upotpunjuju harmoniju.

Od 366. takta započinje zadnja velika rečenica (8), to jest, kadenca u D-duru s motivom [A] u obje dionice. Stupnjevi od kojih je građena kadenca su: VI. -IV. -II. -I.

Prikaz početka kadenca građene od motiva [A] u 366. taktu:

Andante (Tempo I^o)

Od 369. takta, pa sve do kraja skladbe, u donjoj dionici je tremolo toničkog kvintakorda koji potvrđuje završni D-dur tonalitet i ima ulogu pedalnog tona, a u gornjoj dionici su akordi građeni od tonova toničkog kvintakorda.

Prikaz tremolo toničkog kvintakorda:

The image shows a musical score for two staves. The top staff is in treble clef and contains a series of chords: a D major triad (D, F#, A), a D major triad (D, F#, A), a D major triad (D, F#, A), a D major triad (D, F#, A), a D major triad (D, F#, A), and a D major triad (D, F#, A). The bottom staff is in bass clef and contains a tremolo pattern of a D major triad (D, F#, A) throughout the entire passage. The word "Ped" is written above the first measure of the bottom staff. The score ends with a double bar line.

3.1. TABLIČNA ANALIZA

ODJELJAK	TAKT	TONALITET	TEMA/MOTIV	TEMPO	SADRŽAJ
Ekspozicija	1-114				- funkcija ekspozicije
Uvod	1-35	nedefiniran	motiv [A] (prvi puta se pojavljuje od takta 1-2) motiv [B] (takt 3-4) motiv [C] (takt 25-26)	<i>Andante maestoso</i>	- 2 male proširene rečenice (6+6)- prva rečenica završava autentičnom kadencom u As-duru, druga autentičnom kadencom u H-duru. - velika proširena rečenica (12) završava sekstakordom 1. stupnja u g-molu - 2 nedjeljiva dvotakta (2+2), motiv [C] - najava prve teme (6)
1. tema	35-77	d-mol	1. tema	<i>Presto agitato assai</i>	- 1. tema (9+8+2) Pedalni ton <i>D I D1</i> u oktavi - ponovljena 1. Tema (9+10+4)
most	77-103	nedefiniran	motiv [A], [C]		- most (7+5.2+5.2+3+2+3) (*oznaka 5.2 označava 5 taktova+ dvije dobe iz sljedećeg takta) - izmjena B-dura i G-dura od takta 95-97 (kromatska tercna srodnost) - uklon u Es-dur takt 98 - uklon u Des-dur takt 100 - modulacija iz Des-dura u Fis-dur kromatskim pomakom- takt 102
2. tema	103-115	Fis-dur	2. tema		- 2. tema (12) - kadenca u B-duru mol subdominanta (mol IV.-V.-I.) takt 108 - uklon u Cis-dur- takt 113
Provedba	115-290				- funkcija provedbe
	115-124	nedefiniran	motiv [A], [B]	<i>Tempo 1 (Andante)</i>	- provedba (4+4.3) - prva rečenica završava prvim stupnjem G-dura dok druga završava prvim stupnjem ais-mola
	124-136	V/ Fis-dur	1. tema	<i>Andante (quasi improvisato)</i>	- tematski material 1. teme u duru (12)

	136-157	Fis-dur	2. tema	<i>Andante</i>	<ul style="list-style-type: none"> - tematski materijal 2. teme (9+5+7) - modulacija pomoću kromatske terčne srodnosti iz Fis-dura VI. u B-dur V. stupanj- takt 139 - modulacija pomoću smanjenog septakorda iz B-dura u D-dur- takt 142 - modulacija iz D-dura u g-mol pomoću sekundarne dominante u g-molu (V./V.)- takt 144 - motiv 1. teme- takt 147
	157-167	Fis-dur	1. tema	<i>Piú tosto ritenuto . . .</i>	<ul style="list-style-type: none"> - tematski materijal 1. teme (2+2+1+1+2+2) - 2 nedjeljiva dvotakta - uklon u As-dur- takt 161 - uklon u B-dur- takt 162 - 2 nedjeljiva dvotakta - uklon u C-dur- takt 163
	167-181	Fis-dur	novi tematski materijal		<ul style="list-style-type: none"> - novi tematski materijal (4+4+4)+(2) - uklon u D-dur, h-mol, G-dur- takt 178
	181-199	nedefiniran	motiv [A], [C]	<i>Allegro moderato</i>	<ul style="list-style-type: none"> - (4+4) +(6+4) - motiv [A] u uzlaznom smjeru- takt 194
	199-211	nedefiniran	1. tema, motiv [C]		<ul style="list-style-type: none"> - tematski materijal 1. teme (10) + dvotakt (2) - motiv [C]- takt 209
	211-233	As-dur	Motiv [A]	<i>Piú mosso</i>	<ul style="list-style-type: none"> - (4+4+6+8) - uklon u H-dur- takt 215 - uklon u D-dur- takt 219
	233-250	nedefiniran	Motiv [A], [C]		<ul style="list-style-type: none"> - motiv [A]- dvotakt (2) - motiv [C]- niz dvotakta (2+2+2)+(9)
	250-270	H-dur	2. tema		<ul style="list-style-type: none"> - tematski materijal 2. teme (6+6+6+2+3) - H-dur (250) - A-dur (251) - H-dur (253) - G-dur (256) - F-dur (257) - D-dur (261) - C-dur (264) - B-dur (266)

most	270-273	nedefiniran	motiv [C]		- motiv [C] preuzima ulogu mosta
Repriza	273-327				- funkcija reprize
1. tema	273-285	V/ d-mol	1. tema	<i>Tempo rubato e molto ritenuto</i>	- tematski materijal 1. teme (4+4+2+2)
	285-290	nedefiniran	Motiv [A]		- mala proširena rečenica (5)
2. tema	290-306	D-dur	2. tema	<i>Andante</i>	- 2. tema (10) - mutacija početnog tonaliteta d-mola - motiv [C]- takt 300 (1+1+1+1+2)
	306-318	D-dur	2. tema	<i>Allegro</i>	- 2. tema (12)
	318-327	nedefiniran	motiv [A]		- niz dvotakta (2+2+2) +(3)
Coda	327-373				
	327-339	D-dur		<i>Allegro vivace</i>	- coda- niz dvotakta (2+2+2+2+2+2)
	339-353	D-dur	varijanta tematskog materijala iz 167. takta	<i>Presto</i>	- varijanta tematskog materijala iz 167. takta (4+4+4+2)
	353-366	D-dur	1. tema		-1. tema (2+2+4) +(5)
	366	D-dur	motiv [A]	<i>Andante (Tempo 1)</i>	- velika rečenica (8) - tremolo tonički kvintakord u ulozi pedalnog tona- takt (369)

4. ZAKLJUČAK

U ovome radu obrađena je detaljna formalna analiza djela *Après une lecture du Dante: Fantasia quasi Sonata*. Važno je napomenuti kako se Liszt nije držao klasicističkih formalnih okvira vezanih uz sonatni oblik, već je, u stilu romantizma, dodao nešto novo i objedinio formu sonate s fantazijom.

Ova sonata je vrlo opsežno djelo u svakom smislu. Pijanistički je vrlo zahtjevna za odsvirati, sadrži mnogobrojne virtuozne figure i potrebno je poznavati veliki broj klavirskih tehnika. Istovremeno, sama tematika i inspiracija po kojemu je djelo nastalo je veoma opsežna te zahtjeva proučavanje i izučavanje djela kako bi ga se sa što većim razumijevanjem moglo odsvirati.

"Iz svega što je ovdje rečeno od Lisztu, jasno proizlazi koliko je bila značajna njegova djelatnost u razvoju europske glazbe 19. stoljeća. Podjednako velik i kao čovjek i kao umjetnik, neumoran u nesebičnom zalaganju i žrtvovanju za umjetnost drugih, u pomaganju i podupiranju siromašnih i potrebitih, Liszt je bio neumoran i u traženju i pronalaženju novih putova, po kojima je njegov dalekosežni pogled vodio glazbu njegova vremena. Tom izuzetnom umjetniku, velikom pijanistu, pedagogu i skladatelju, pripada stoga jedno od najčasnijih mjesta u cjelokupnoj povijesti glazbe."⁵

⁵ Andreis, Josip. *Povijest glazbe* (Knjiga 2), Zagreb: Liber Mladost (1976).

5. LITERATURA

Andreis, Josip. *Povijest glazbe* (Knjiga 2), Zagreb: Liber Mladost (1976).

Láng, Paul Henry. "Liszt and the Romantic Movement." *The Musical Quarterly* 22, no. 3 (1936): 314–25.

Meier, Barbara: *Franz Liszt*, Alfa, Zagreb, 2011.

S.N. "Liszt's Biography." *The Musical Times and Singing Class Circular* 35, no. 615 (1894): 297–99.

Winklhofer, Sharon. "Liszt, Marie d'Agoult, and the 'Dante' Sonata." *19th-Century Music* 1, no. 1 (1977): 15–32.

Zlatar, Jakša. *Uvod u klavirsku interpretaciju*. Zagreb: Jakša Zlatar; Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, 2016.

Mrežni izvori:

Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2023. <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=18969>; (pristup: 17. svibnja 2023.)

The Biography.com. *Franz Liszt Biography*; <https://www.biography.com/people/franz-liszt-9383467>. (pristup: 17. svibnja 2023.)

Notni zapis:

Liszt, Franz. *Années de pèlerinage II: Apres une lecture du Dante (Fantasia quasi sonata)*. Mainz: B. Schott. (1858).

ANNÉES DE PÉLERINAGE.

2de ANNÉE .

VII. Après une Lecture du Dante.

F. LISZT .

FANTASIA QUASI SONATA .

Andante maestoso .

PIANO .

pesante. *poco rit.*

pesante.

Più moto. *poco rit.*

crescendo *ff*

Ped

8

30

137

8

riten. molto.

This system shows the first two staves of a piano score. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. It features complex chordal textures with many accidentals. A circled crosshair symbol is present in the lower staff. The instruction *riten. molto.* is written in the lower staff.

p Ped

p

p

p

This system continues the piano score with two staves. It features several slurs and dynamic markings. The instruction *p* (piano) is used multiple times. Pedal markings (Ped) are also present. Circled crosshair symbols are used as structural markers.

p stringendo.

Ped

Ped

This system shows two staves with a dense texture of chords. The instruction *p stringendo.* is written in the upper staff. Pedal markings (Ped) are present in both staves. Circled crosshair symbols are used as structural markers.

pp Ped

dim.

e un poco rit.

Ped

Ped

This system shows two staves with a texture of chords. The instruction *pp* (pianissimo) is written in the upper staff. The instruction *dim.* (diminuendo) is written in the lower staff. The instruction *e un poco rit.* (and a little ritardando) is written in the lower staff. Pedal markings (Ped) are present in both staves. Circled crosshair symbols are used as structural markers.

Presto agitato assai.

p *lamentoso.*

sempre legato.
diminuendo.

v
Ped \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus

Ped \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus *Ped* \oplus

più crescendo.
 Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped
ff con impeto.
 Ped *marcatissimo.* ⊕

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped
mf disperato.

Ped ⊕

Ped

Ped ⊕ Ped ⊕

First system of musical notation. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The music is in a key with one flat (B-flat major or D minor) and a common time signature. The piece features dense chordal textures with many accidentals. Pedal markings are present throughout, including a circled 'Ped' symbol. There are two measures marked with an '8' above a dashed line, indicating an eight-measure rest or a specific rhythmic pattern. The system ends with a double bar line.

Second system of musical notation. Similar to the first system, it features two staves with dense chordal textures. A *crescendo* marking is placed above the middle of the system. Pedal markings, including circled 'Ped' symbols, are used to indicate sustained sounds. The system concludes with a double bar line.

Third system of musical notation. This system continues the dense chordal texture. A *sempre piu rinforz.* (always more reinforced) marking is placed above the right side of the system. Pedal markings are present, including a circled 'Ped' symbol. The system ends with a double bar line.

Fourth system of musical notation. This system shows a change in texture, with more melodic lines appearing in the upper staff. A *sfz* (sforzando) marking is placed above the right side of the system. Pedal markings, including a circled 'Ped' symbol, are used. The system ends with a double bar line.

Fifth system of musical notation. This system features a *sf* (sforzando) marking at the beginning. The tempo is marked *marcatissimo*. Pedal markings are used throughout the system. The system ends with a double bar line.

The musical score consists of five systems of music, each with a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is two sharps (F# and C#). The first system includes fingerings (3, 3, 1, 3, 1) and a measure with an '8' above it. The second system features multiple 'Ped' markings and accents (^). The third system begins with the instruction 'sempre ff' and includes 'Ped' markings and accents. The fourth system includes 'Ped' markings, accents, and a measure with an '8' above it. The fifth system includes 'Ped' markings, accents, and the instruction 'più animato'. The word 'rinforzando' is written below the first two measures of the fifth system. The score is densely packed with notes, including many beamed sixteenth notes and triplets.

sempre staccato.

8

Ped

8

Ped

8

Ped

8

Ped

Ped

Ped

Ped

Ped

Ped

Ped

Ped

Tempo I.º (Andante)

Ped

rit.

ff

Ped

f

Ped

m.d.

Ped

Ped

m.d.

rit.

dim.

Ped

Andante (quasi improvvisato)

dolcissimo con intimo sentimento.

Ped una Corda.

ppp

Ped

espressivo.

dolce

Ped

molto rit.

lunga Pausa

pp

Andante.

ben marcato il canto.

sempre legato.

Ped

This musical score consists of five systems of staves. The first system features a grand staff with two bass staves and one treble staff. It includes dynamic markings such as *p* and performance instructions like *Ped* and *Ped un poco rallentando*. The second system continues the piece with a *rit.* marking. The third system includes a *lucido* marking and a *8* measure rest. The fourth system features a *poco rinforz.* marking and another *8* measure rest. The fifth system is marked *Adagio* and includes a *Recitativo* section. The score is written in a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 2/4 time signature.

più tosto ritenuto e rubato quasi improvvisato.

ppp dolcissimo con amore.

Ped 2 Ped ⊕ Ped ⊕

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕

affrettando.

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕

più crescendo ed appassionato.

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ *rall.* ⊕ Ped ⊕

poco rallentando.

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕

8 *non legato accelerando*

p
Ped

8 *sempre accelerando*

Ped

Ped *cresc.*

Ped

8 *rinforzando.*

Ped

Ped *ff*

Ped

Con gi ad libitum

sf appassionato assai.

Ped

Ped

Ped

Allegro moderato .

pp sotto voce.

Ped

sempre piano.

Ped

pp tremolando.

Ped

un poco

marcato.

Ped

sempre piano .

Ped

mf

Ped

Ped *p*

p

agitato .

Ped

poco a poco

crescendo

Ped

Ped

Ped

8

The musical score consists of five systems of two staves each (treble and bass clef). The first system is marked *più crescendo* and includes several *Ped* (pedal) markings. The second system is marked *ff stringendo* and features a *ff* dynamic marking. The third system is marked *Più mosso* and includes a *ff* dynamic marking. The fourth and fifth systems continue the piece with various dynamics and *Ped* markings. The score includes numerous slurs, accents, and dynamic markings such as *ff* and *ff* *stringendo*. There are also several *Ped* markings throughout the piece, indicating where the sustain pedal should be used.

The musical score is arranged in five systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The notation includes various musical elements:

- System 1:** Features a treble staff with chords and eighth notes, and a bass staff with a melodic line. Dynamics include *ff* and *fff*. A *Ped* instruction is present. A circled cross symbol is at the end of the system.
- System 2:** Continues the melodic and harmonic development. Multiple *Ped* instructions are used. A circled cross symbol is at the end of the system.
- System 3:** Shows a more active bass line with frequent *Ped* markings. A circled cross symbol is at the end of the system.
- System 4:** Includes a *fff con strepito.* instruction. A circled cross symbol is at the end of the system.
- System 5:** Features a complex texture with triplets in the bass staff. A circled cross symbol is at the end of the system.

Ped

Ped

sempre marcatissimo.

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕

diminuendo poco a poco

Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped ⊕ Ped

3 2 1

4 3 2 1

piano.

Ped

senza rallentare.

p

Ped

Ped

Ped

Ped

piu diminuendo.

pp

Ped

sempre pp marcato.

Ped

perdendo

3 3

rit.

molto ritenuto.

Ped

Tempo rubato e molto ritenuto.

p *lento*.
Ped

8
Ped *poco rinforz.* Ped

8
Ped *più dimin.* Ped Ped

ppp
ppp
ppp

Andante.

8
pp tremolando.
Ped Ped Ped Ped Ped Ped Ped

8 *marcato poco riten.*

crescendo

Più mosso.

sf *Ped*

8 *ff stringendo.*

ff *stringendo.* *Ped*

Allegro.

Allegro. *ff* *Ped*

Ped

8

Ped Ped Ped Ped

This system contains the first four measures of a musical piece. The right hand features a series of chords and arpeggiated figures, while the left hand plays a rhythmic accompaniment. Pedal markings are present in each measure.

8

12 12

poco a poco più di moto.

Ped Ped

This system contains measures 5 through 8. The tempo instruction *poco a poco più di moto.* is written above the first measure. The right hand has a melodic line with slurs, and the left hand continues with its accompaniment. Pedal markings are present in measures 6 and 7.

8

ff Ped

⊕ Ped

This system contains measures 9 through 12. The dynamic marking **ff** is written above the first measure. The right hand has a more complex texture with many notes. Pedal markings are present in measures 9 and 10.

8

ff molto appassionato .

Ped

sempre marcatissimo .

Allegro vivace .

This system contains measures 13 through 16. The tempo instruction **Allegro vivace .** is written above the first measure. The dynamic marking **ff** is written above the first measure. The right hand has a melodic line with slurs and accents. The left hand has a rhythmic accompaniment. Pedal markings are present in measures 14 and 15. The instruction *sempre marcatissimo .* is written below the first measure of this system.

8

8

Ped

Ped

Ped

Ped

4 4

5

This system contains two staves of music. The upper staff features a complex melodic line with many accidentals and slurs. The lower staff provides harmonic support with chords and single notes. Pedal markings are present in both staves. The system is divided into two measures by a vertical bar line.

8

8

Ped

Ped

Ped

Ped

This system continues the musical piece with two staves. It features similar melodic and harmonic textures to the first system, with various pedal markings and slurs. The system is divided into two measures.

8

8

Ped

Ped

Ped

Ped

This system shows further development of the musical themes. The upper staff has a more active melodic line, while the lower staff maintains a steady harmonic accompaniment. Pedal markings are used throughout. The system is divided into two measures.

8

8

Ped

Ped

Ped

This system concludes the page with two staves of music. It features a mix of melodic and harmonic elements, with several pedal markings. The system is divided into two measures.

Presto .

First system of musical notation. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), and common time signature. The right hand features a complex rhythmic pattern with triplets and sixteenth notes. The left hand has a steady eighth-note accompaniment. Performance markings include 'piano' and 'Ped' (pedal) in both hands.

Second system of musical notation. Similar to the first system, it continues the piece with 'crescendo' and 'Ped' markings. The right hand's melodic line becomes more prominent.

Third system of musical notation. The piece continues with 'più forte.' and 'Ped' markings. The dynamics increase, and the right hand's texture becomes denser.

Fourth system of musical notation. The piece concludes with 'rit.' (ritardando), 'p' (piano), and 'cresc.' (crescendo) markings. The right hand features a final flourish with a fermata over the eighth measure.

First system of musical notation. The right hand (treble clef) plays a series of chords and eighth notes. The left hand (bass clef) plays a rhythmic accompaniment of eighth notes. Pedal markings 'Ped' are present in the left hand. A dashed line with the number '8' spans the first two measures of the right hand.

Second system of musical notation. The right hand features a 'rinforzando' marking and a dashed line with the number '8' over the first two measures. The left hand continues with eighth notes and includes 'Ped' markings.

Third system of musical notation. The right hand has a 'Ped' marking and a dashed line with the number '8' over the first two measures. The left hand includes a 'Ped' marking and a section marked 'sf' (sforzando) with a downward hairpin. There are also upward hairpins in the left hand.

Andante (Tempo I^o)

Fourth system of musical notation, starting with a 'ff' (fortissimo) marking. The right hand plays a melody with dotted rhythms. The left hand plays a bass line with chords. A 'Ped' marking is present in the left hand. A dashed line labeled '8va bassa' spans the bottom of the system.